

Uitverkiezing

Wellicht één van de moeilijkste theologische kwesties, al dan niet de moeilijkste. Toch wil ik er een beetje over proberen te zeggen. Misschien dat ik ergens dit moeilijke thema wat kan uitleggen, kan verduidelijken.

Natuurlijk is het onmogelijk om dit soort Goddelijke besluiten geheel te doorgronden, maar het is goed om er toch over te praten.

In dit stuk wil ik een gesprek aangaan met Dordt. Een gebruik van de Dordtse Leerregels (DL) is onontkomelijk wanneer er gesproken wordt over dit onderwerp.

De uitverkiezing mag dan zo'n beetje het moeilijkste onderwerp zijn waarover geschreven en gedacht kan worden; mijns inziens ook meteen het mooiste. Volledig inzicht in de uitverkiezing bestaat niet, dat zou gelijk staan aan Goddelijke Openbaring van Gods grootste geheimenis.

Aan het begin wil ik meteen stellen dat ik er vanuit ga dat de uitverkiezing waar is. God verkiest mensen, die gered worden! Het klinkt bizar en absurd, maar er zijn binnen ons geloof meerdere bizarre en absurde theses, die ook vastgehouden worden.

De uitverkiezing is bizar en absurd, gewoon omdat wanneer wij goden zouden zijn, wij niet hetzelfde zouden doen.

God wil de verloren mensheid redden door Zijn Enige Zoon. Dat is bizar en absurd, want waren wij God, dan deden wij dat niet.

De Drieëenheid is bizar en absurd, want het is menselijkerwijs onmogelijk drie en toch één te zijn.

Ik zou haast pogen te zeggen dat God in Zijn wezen bizar en absurd is. Want wij kunnen het niet grijpen. We kunnen het niet maken. Het ligt in het geheel buiten ons. En het maakt ons wetend dat wij in totale afhankelijkheid van Hem moeten leven.

Behalve dat wij God niet kunnen maken of grijpen, kunnen wij dit ook niet met het geloof.

Het is toch eigenlijk te gek voor woorden dat wij geroepen worden ons te bekeren (een actieve daad), maar tegelijkertijd dat we weten dat we ons niet bekeren kunnen, en dat God ons moet kiezen tot Zijn kinderen?

Het enige wat dit bizarre en absurde geloof ons lijkt te geven in dit alles is passiviteit; want wat we ook doen, niets draagt bij aan ons heil. Het is buiten onszelf. Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw.

Er komt nog bij dat er nooit gesproken wordt over de uitverkiezing, terwijl we daar de beschuldigende vinger naar zouden moeten wijzen; de uitverkiezing is het, wat het behoud zo passief maakt.

Waarom wordt er niks over gezegd? Is het angst? Is het onwetendheid? Is het niet van deze tijd?

Volgens mij zijn dit geen redenen om het niet over de uitverkiezing te hebben.

Is er angst? Dan moet je het erover hebben om de angst ervoor weg te nemen.

Is er onwetendheid? Leer de gelovigen wat het is, dan verdwijnt de onwetendheid.

Niet van deze tijd? Mocht de uitverkiezing Gods reddende liefdewerk zijn, dan is het van alle tijden.

Laat ik eens verder kijken naar dat bizarre, dat absurde.

Het mooie ervan is dat het ruimte laat voor een mysterie. Een groot geheimenis Gods. Moeten we het oplossen?

Mij bekruipt het gevoel dat de Dordtse Leerregels dit wel zouden willen. En dat is volgens mij goed verklaarbaar vanuit hun positie. In de Rooms Katholieke Kerk uit de 16e/17e eeuw werden vele mysteries verkondigd. Zoveel, dat het geloof voor de gewone gelovige één groot raadsel geworden was. Het geloof stond ver bij de mensen vandaan, het maakte de mensen onzeker van hun heil. Het ontrafelen van een mysterie, zou betekenen dat mensen God zouden begrijpen, en kennen, zodat het geloof dichterbij de gelovigen kwam.

Maar hebben wij protestanten niet teveel mysterie weggehaald uit het geloof? Hebben wij niet teveel verklaringsdrang voor alles? Willen we het niet te rationeel maken? Alsof een rationele benadering van het geloof de onzekerheid wegpoetst.

Heeft de DL niet geprobeerd met de uitverkiezing het grootste mysterie Gods te ontrafelen? Mochten ze dat gedaan hebben, dan is het de zekerheid van het geloof zeker niet ten goede gekomen ...

Volgens mij moeten wij als Reformatorische Christenen leren dat we (zeker als je predikant bent) iets gewoon niet weten.

Je kan best uitleggen in een preek dat uitverkiezing bizar en absurd is, en je mag dit toelichten. Leer dan ook zeggen aan het einde van een preek dat je niet alles hebt kunnen zeggen wat het inhoudt, of dat je gewoon niet weet hoe het verder zit. Je moet ook je denkgrenzen kunnen aangeven.

Zeg maar als predikant dat het een mysterie is.

Verheerlijk het mysterie van de uitverkiezing. En laat dat de hele preek doorschemeren.

De DL hebben gepoogd een antwoord te geven op de uitverkiezing, maar volgens mij wisten ze zelf ook niet hoe dit te beantwoorden, en zijn ze verstrikt geraakt in hun woorden.

De DL hebben gepoogd een antwoord te geven, en we mogen dit antwoord zien als een handreiking. Maar hoed je ervoor te zeggen dat dit de uitverkiezing is.

Want door met Dordt te zeggen dat dit de uitverkiezing is, dan creëer je een passieve gelovige, die zich geheel afhankelijk weet van wat hem toebedeeld wordt. Natuurlijk is het niet verkeerd om een afhankelijke gelovige te zijn, maar het idee dat je als gelovige niets moet doen, omdat iets doen toch niet helpt, dat moet uit de wereld. Het geloof is geen passieve zaak.

Uitverkiezing

Volgens mij begint de uitverkiezing bij de Doop. Gods verkiezende liefde wordt daar zichtbaar, bij het doopwater.

Mij rijst daarbij de vraag of Gods verkiezende liefde een punt in de tijd (eenmalig) is, of dat het een lopend proces is (het hele leven durend). Kort gezegd: Verkiest God eenmalig mensen, of blijft God mensen verkiezen?

Voor wie is het? Voor iedereen? Voor een select gezelschap?

Met Johannes 3:16 in de hand kan ik al niet meer zeggen dat verkiezing voor een select gezelschap is. Maar verkiezing van alle mensen?

Maar wat ik duidelijk wil laten staan is dat God mensen verkiest. God verkiest mensen, omdat Hij van hen houdt. Zonder uitverkiezing zou God geen God meer zijn.

Geen verkiezing zou betekenen dat of allen verloren gaan, of dat allen gered worden. Zouden allen verloren gaan, dan is de bloedstorting van Christus nutteloos geweest. God zou zichzelf gegeven hebben voor zichzelf. Om zo van een mens genoegdoening voor de zonden te krijgen.

Maar, zouden allen gered worden, dan maakt het niet uit wat je wel of niet gelooft. Iedereen zou gered worden, of je nou Jan, Kees, Marie of Satan heet. Het zou het

bloed van Christus wederom nutteloos maken, en de menselijke verantwoordelijkheid zou uitgeschakeld worden.

Kan een mens dan niet gewoon simpelweg voor of tegen God kiezen, en klaar?

Ik denk niet dat een mens dat kan. Hoe kan een mens voor God kiezen, als hij zelf de baas wil zijn? De oude natuur van de mens wil uit zichzelf niet voor God kiezen. De oude mens wil zelf koning zijn over zijn leven.

Maar, als alle mensen verkozen worden? Waarom worden dan niet allen gelovigen?

Verkiezing staat gelijk aan gered zijn door het bloed van Christus. Als je weet dat God je verkozen heeft, dan ben je gered, en ben je Zijn eigendom. Maar als God allen verkiest, waarom gaan er dan mensen verloren? Is dat óók Gods keuze?

Nee! Daar kan ik heel kort over zijn. God verkiest niet dat mensen verloren gaan. Gods verkiezende liefde gaat naar alle mensen uit.

Tevens zijn alle mensen hardnekkig in het volgen van de eigen oude natuur, door tegen God in te gaan, en zelf koning te willen zijn.

Het lijkt mij dat je Gods verkiezende liefde niet in een letterlijke keuze moet zoeken, maar in het beeld van een veldtocht.

Vanuit het perspectief van je oude mens, wordt de mens aangevallen door de verkiezende liefde van God. Wat is het eerste wat iemand doet die aangevallen wordt? Terugvechten. De aanval tegengaan met al je kracht.

Maar, wanneer je deze Goddelijke aanval van liefde bemerkt in je leven, en je keihard terugvecht, dan wordt je op een dag geconfronteerd met de voorwaarden van overgave. Je merkt gewoon dat God sterker is.

In het oorlogsrecht is het gewoon dat de overwinnaar de voorwaarden voor de overgave mag opstellen.

De mens die ziet wat Gods voorwaarden tot overgave zijn, wil dan niets liever dan zich ook daadwerkelijk overgeven aan God.

Een echte keuze voor God bestaat mijns inziens ook niet. Toegeven aan de verkiezende liefde is geen keuze, maar onmacht.

Het aanvaarden van Christus is dus het erkennen van je onmacht en je failliet toegeven.

Het niet aanvaarden van Christus is eveneens geen keuze, want dat doe je toch je hele leven al. Je wordt als tegenstander geboren.

God, die bij de schepping wist dat wij tegen Hem zouden kiezen, doet door verkiezing van de mensheid een tegenaanval op rebellen die Zijn Koninkrijk bedreigen.

De gehele mensheid kan je omschrijven als rebellen die zich vervreemd hebben van hun heer. Van nature willen wij deze Here God niet. Wij zijn separatisten.

Wat God wil is het heroveren van de rebellenwereld door middel van een liefdesoffensief.

Vanuit Gods oogpunt bezien: Jullie moeten mij niet, maar ik moet jullie wel. Niet omdat jullie een gebruiksvoorwerp zijn, maar omdat jullie mij zijn. Jullie hebben iets van Mij meegekregen bij de schepping: de ziel.

En wanneer dus de mens dat beseft, dan ziet hij zijn eigen failliet. Want als je je zie in moet leveren, dan ben je je leven kwijt. Gods voorwaarden tot overgave zijn niet:

inleveren die ziel. Maar de voorwaarden zijn: Stel je in Mijn dienst, en je hoeft je ziel niet af te staan, maar je mag die gebruiken voor mij.

In de zonde hebben we immers de ziel die we gekregen hebben ons oneigenlijk toegeëigend, en in dienst van ons eigen ego hebben gesteld. Hierdoor hebben we ons van God afgekeerd, en ons voor Satan neergebogen.

Hierdoor worden we van nature vazalkoningen van Satan. Het lijkt of we vrijheid hebben om te kunnen doen wat we willen, maar uiteindelijk, wanneer de vazal de belasting moet betalen, lever je je ziel in en ben je voor eeuwig gestorven.

Mochten wij echter heroverd worden door God, dan mogen wij Zijn vazallen zijn. Hij zegt niet aan het einde: Lever dit maar in. Maar Hij zal zeggen: Hou het vast, werk in Mijn dienst, en je zult leven.

Het alles inleveren bij Satan is het zware juk, wat de zondaren hebben. Maar, jezelf mogen houden, en in Gods dienst staan, dat is het lichte juk.

Maar is de verkiezing voltooid wanneer je je onmacht en failliet inziet, en je overgeeft aan God?

Hier komt de uitverkiezing tot uitwerking: God heeft jou gekozen, ondanks jouw anti-keuze voor God. Hij verovert je, wanneer je inziet dat je onmachtig en failliet bent.

Er zit echter een knelpunt bij het inzien van je eigen onmacht.

Mensen die hun onmacht niet willen inzien, zijn geneigd te zeggen dat God hun niet wil. Nog meer zeggen ze: "Ik wil God niet."

"God wil mij niet, anders had Hij er in Zijn verkiezing wel voor gezorgd dat ik gelovig was." Dat is herkenbaar, maar hierin neem je de menselijke verantwoordelijkheid weg.

Geloof is een keuze! Zoals de overgave uit onmacht ook een keuze is. Niet een keuze die je zelf bewerkt hebt, maar die de veroveraar bewerkte.

God biedt jou het geloof aan, maar dan moet je ook zien dat Hij het je aanbiedt. Leer zien dat je onmachtig bent.

Niet uitverkorenen bestaan niet. God wil toch dat alle mensen zich aan Hem overgeven? Zijn verkiezende liefde gaat toch naar allen uit? Niet gelovig zijn, kan dus onmogelijk een keuze van God zijn. Geloof is evenmin de keuze van God.

Ongeloof is gekozen door Adam en Eva, en overgegaan op alle mensen.

Geloof is een keuze van een individu die inziet dat hij onmachtig en failliet is.

Geloof en ongeloof is pure menselijke verantwoordelijkheid. Leg je de keuze bij God, dan haal je de verantwoordelijkheid bij de mens vandaan. Is het een keuze van God, dan kweek je passiviteit, en maakt het niet uit wat je doet als mens.

Uit zichzelf kan de mens toch niet voor God kiezen? De oude natuur laat dat niet toe. Het enige wat God doet is in verkiezende liefde de mens terug willen veroveren. God brengt ons tot een ultimatum.

Wat we met dat ultimatum doen is aan ons! Onze verantwoordelijkheid. De consequenties (goed of slecht) moeten we zelf dragen.

God bewerkt dus de weg naar het geloof, de mens kiest voor of tegen.

Wat hier staat is bizar en absurd. Het is niet te vatten, en te onmogelijk om waar te kunnen zijn.

De DL hebben gelijk:

1. Het staat vast dat God geloof bewerkt.

2. De menselijke verantwoordelijkheid inzake geloof en ongeloof is niet weggenomen.
3. Uit zichzelf kan een mens niet tot geloof komen, daar is God voor nodig.

God heeft bij het begin van de schepping al wel rekening gehouden met een eventuele zondeval. Door het rekening ermee te houden, en de mogelijkheid daarvoor te scheppen, wordt op een indirecte manier een groep mensen uitgesloten van het heil.

Hiermee wil ik vasthouden aan de idee waarin ik zei dat de mens van nature geneigd is niet te geloven, of te gehoorzamen.

Geloof en gehoorzaamheid bij het ontdekken van je onmacht, is dan een nieuwe natuur, die bewerkt is door God.